

אור וצל / עידית לבבי גבאי / מאי 2010

סבי וסבתי מאיר וסוניה לבבי היו חלוצים ממייסדי קיבוץ מרחביה בעמק יזרעאל. (עלו לקרקע ב-1929) אהבתי אותם וגדלתי לאור מאבקהם, מעשיהם ועלילותיהם.

80 שנה לאחר שנאחזו באדמת העמק, עומדת אני, נכדתם, נרגשת מפגישה מקרית עם מריצה דווייה שעקבות ידיים חרוצות, נדרים ותקוות לעתיד טוב יותר מהדהדות בה. אני רוצה לשים בה שמש. היא נראית לי חפץ קדוש, תכשיט יקר. אני רוצה לענוד מריצה מוארת זו כענק על צווארי.

אבל לא, אני לא רק נרגשת ומוצפת בזיכרונות, אלא עולה בי גם מחשבה טורדת, עיני כבר אינן תמימות.

אני מודעת לחזון, לעוצמת הרוח ולגודל המעשה של דור המייסדים, שראו בהתיישבות החקלאית בעמק ובהפרחתו את גאולת העם היהודי ואת גאולתם האישית, ובמידה רבה גם הצליחו בכך. אך היום כבר איני יכולה להתעלם משכני הערבים, מהנרטיב שלהם; הנוסף, האחר, הילידי ערבי, השזור בהיסטוריה של העמק.

לא רחוק מקיבוץ מרחביה, לכיוון מזרח, שוכן הכפר הערבי סולם. הוא שונם המקראית. בילדותינו היינו הולכים לטייל אל הכפר לראות את הנשים היורדות עם כדיהן לשאוב מים מהמעייין - 'כמו בימי התנ"ך' אמרו לנו הגננות.

בתוך המחשבות על המציאות המורכבת, עולה ומהדהד בי גם הסיפור המקראי, מאבקו של יעקב עם המלאך באותו לילה קדום לפני כניסתו לארץ, והמפגש הצפוי בינו ובין אחיו עשו. (בראשית לב.). מלילה זה יוצא יעקב עם שם חדש - 'ישראל'. שם שיש בו חותמת והחתמה של מאבק.

מנקודת ראותי, בכל דור, בן או בת יעקב אמורים להיאבק עם המלאך בכדי להיות 'ישראל'.

עולה השאלה - **על מה נאבק היום יעקב עם המלאך?**

ישראל - יזה לחיות יום-יום את סבך סיפורי המקום, המטענים הקולקטיביים, והגורל האנושי .
ישראל - יזה להיאבק לילה לילה עם המלאך - עם המצפון.
לשמור על צלם אנוש ולהבין את צדקת הדרך .

ביצירה זו אני מנסה לבחון את יחסי האור והצל בין שני הנרטיבים,
והאם בהכרח האור של האחד הוא מקור האפלה וההצללה של השני .

שאלות קיומיות, ערכיות וחינוכיות מלוות אותי כאמנית וכמחנכת .
איך נבנה אתוס? איך ומי מספר את סיפור חיינו?
איך להכיל, לכלול ולהאיר את הקולות המוצללים, את סיפורו של האחר?
ומה תפקידים של האמנות והמוזיאון בהבניית סיפורי המקום?

במכון לאמנות באורנים יש לי סטודנטית מהכפר הערבי סולם, שמה כתרין .
האם אני וכתרין נוכל בעתיד לחלוק אדמה, סיפור ושמש אחת ?

פרטי העבודה

עידית לבבי גבאי, אור וצל, 2010
מריצה, מנורת חשמל, פירורי לחם, זכוכית כהה , אבנים קטנות, הדפס (בעקבות דורה) על לוח פרספקס